

Monumentnummer*: 513661

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 13 oktober 1999
Kadaster deel/nr 82670/162

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Balk De Fryske Marren Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Balk

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Balk A 1401

Omschrijving**

Inleiding

Het WOONHUIS gelegen aan de Luts te Balk is gebouwd omstreeks 1870 -'80 in Eclectische stijl. De voorgevel ligt op het zuiden, in de straatwand van de Van Swinderenstraat. Het exterieur vertoont neo-classicistische stijlinvloeden; het interieur is een mengeling van een neo-classicistische en een neo-renaissancistische vormtaal. Het pand heeft een mooie en zorgvuldige detaillering die weinig veranderingen heeft ondergaan. Tegen de achtergevel staat een bescheiden aanbouw van latere datum; deze valt vanwege te weinig monumentale waarden buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

De woning omvat een portaal, een gang over de volle lengte van de woning, een woonkamer aan de voorzijde, een opkamer, een benedenkamer aan de achterzijde en een zolder. De voorgevel is opgetrokken in donkerrode baksteen in kruisverband met een hardstenen plint. Deze wordt ingedeeld door rechts een lichtgetoogde paneeldeur, met links daarvan twee eveneens lichtgetoogde T-vensters met persiennes. Rondom deur en vensters zijn een stuc-omlijsting met kuif en een hardstenen waterlijst aangebracht. Voor de deur ligt een tweetreeds hardstenen stoep. De weinig verhoogde hardstenen stoep terzijde van de deur wordt afgezet met een ijzeren hek (geplaatst in 1982).

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het schilddak is gedekt met een grijze Friese pan en heeft een gemetselde nokschoorsteen. De geprofileerde gootlijst wordt doorbroken door een dakkapel met een Frans balkon op voluutconsoles; voor de H-vensters is een sierlijk gietijzeren hek aangebracht. De -overigens eenvoudige- dakkapel wordt gesierd door schijnpilasters met composietkapiteel.

De achtergevel is een topgevel met links de toegangsdeur tot de gang. De deur heeft een meerruits bovenlicht en drie ruiten met gegraveerd glas.

Rechts naast de deur zitten, vlak boven het maaiveld, drie vensters (van de onderkamer) met een bovenlicht. Hierboven zitten de twee hoge T-vensters met meerruits bovenlicht van de opkamer. Daar boven zit een venster van een zoldervertrek dat later is aangebracht. Rechts hiervan zit een ingang naar het onderhuis. Alle vensters en deuren hebben een anderhalfstevens strek. Gietijzeren sierankers verlevendigen de achtergevel. Het dak heeft een overstek met een geprofileerde windveer en een makelaar op de nok. INTERIEUR. Het portaal bij de entree heeft een 'Italiaans' plafond met een druk lijstwerk, eierlijst, cassettes en centraal een rozet. Tegen de wand zit een marmeren lambrizing met afdeklijst waarboven tegen de buitenwand een zwanenhalskorbeel is gesitueerd. Een klapdeur met gekleurd glas-in-lood verschaft toegang tot de hal. De vloer in de hal en in het portaal is van graniet.

De hal staat in verbinding met de voorkamer en middels drie trappen met respectievelijk de zolderverdieping, de opkamer en de benedenkamer.

Alle toegangsdeuren en kozijnen in de woning zijn origineel. De wanden rondom het trapgedeelte zijn betimmerd met kraalschroten. De doorgang vanuit de hal naar het trapgedeelte heeft een dubbele boog met een zwevende aanzetsteen.

De toegangsdeur tot de benedenkamer heeft gekleurd glas. Het benedenvertrek zelf heeft een balkenplafond in het zicht, een schouw, een zijvertrek en een trapje met deur naar het halletje met een vliering dat aansluit op de achteringang. De vloer van dit halletje is geplaveid met rode tegels.

De opkamer heeft een plankenplafond met lijstwerk. De schouw van zwarte en rode natuursteen heeft op de betimmerde boezem hetzelfde lijstwerkpatroon als het plafond. De vensterbanken met blinden en kastjes zijn nog volledig intact. In de woonkamer is het originele plafond verdwenen. De schouw met zwart marmeren haard en betimmerde boezem geeft net als in de opkamer aan hoe het plafondlijstwerk er vroeger uitzag. De vensterbanken met blinden en kastjes zijn nog aanwezig.

Tussen de opkamer en de woonkamer lag voorheen een vertrek. Deze is echter opgesplitst tussen de opkamer en de woonkamer en dus niet origineel.

De zolder is tegenwoordig gecompartmenteerd. Een opvallend detail bij de gordingkap is dat de constructie volledig is vervaardigd uit Amerikaans grenen, met uitzondering van de kreupele stijl en het blokkeel die uit eikenhout zijn vervaardigd.

Waardering

Het woonhuis, gebouwd omstreeks 1875 en gelegen aan de Van Swinderenstraat 12 te Balk, is van algemeen cultuurhistorische en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de aanwezigheid van waardevolle interieuronderdelen;
- vanwege de bijzonder betekenis voor het aanzien van het dorp;
- vanwege de gaafheid.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis